

Nr 184.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggs pension åt f. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell; given Stockholms slott den 23 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 23 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har styrelsen för Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara anhållit om förhöjd pension åt f. d. rektorn vid nämnda seminarium Sara Natalia Elisabet Rydell. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rydell är född den 28 september 1872;

att hon från och med höstterminen 1893 varit anställd såsom lärarinna vid småskoleseminariet i Skara, vilket ursprungligen varit enskilt semi-

narium men från och med den 1 juli 1926 övertagits av Skaraborgs läns landsting;

att Rydell, som tidigare varit ordinarie lärarinna, i samband med seminariets övertagande av landstinget antagits endast i extra ordinarie anställning;

att hon från och med den 1 juli 1926 varit förordnad såsom rektor vid seminariet;

att hon, oaktat sin extra ordinarie anställning, enligt beslut av landstinget åtnjutit avlöning med belopp, motsvarande vad som bestämts för ordinarie lärare, tillika rektor, samt att pensionsavgifter såväl av henne som av huvudmannen erlagts i enlighet med de bestämmelser, som gällt för ordinarie lärare, tillika rektor;

att Rydell efter den 28 september 1932 uppnådd pensionsålder avgått från sin tjänst den 1 juli 1933;

att hon vid avgång från tjänsten kunde räkna 40 tjänstår, därav 33 i befattning på ordinarie stat;

samt att hennes pension avpassats efter pensionsunderlag för e. o. lärare, tillika rektor, och till följd härav bestämts till 2,266 kronor 67 öre.

Styrelsen för seminariet har anhållit, att Rydell måtte beviljas pension, avpassad efter det för ordinarie lärare, tillika rektor, gällande pensionsunderlaget.

Statens pensionsanstalt har i ärendet anfört, bland annat, följande:

Vid bestämmande av pensionen för Rydell hade följande omständigheter varit att taga i betraktande. Rydell hade såsom lärarinna erhållit inträde från och med år 1910 i dåvarande folkskollärarnas pensionsinrättning med samma delaktighetsbelopp som ordinarie folkskollärarynnas, utgörande 1,200 kronor under tiden 1910—1918 och 2,500 kronor från och med år 1919. Dessa delaktighetsbelopp hade, omräknade i pensionsunderlag, utgjort respektive 900 kronor och 1,875 kronor. Från och med år 1921 hade Rydells lärarinnetjänst blivit förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt efter särskild reglering enligt § 5 i anstaltens reglemente, varvid pensionsunderlaget fastställdes till 2,600 kronor. I fråga om anställningen hade i regleringsvillkoren stadgats 4 månaders ömsesidig uppsägningsrätt. Då landstinget den 1 juli 1926 övertagit seminariet, där Rydell då blivit rektor, hade hon visserligen av landstinget erhållit den lön, som enligt kungörelsen den 31 december 1919 (nr 890) tillkomme rektor, vilken tillika vore ordinarie lärarinna, men ordinarie anställning hade icke ansetts böra beredas henne med hänsyn till rådande ovisshet, huruvida staten komme att övertaga seminariet eller om detta inom få år skulle nedläggas. Med ordinarie anställning skulle hava följt ett underlag av 3,760 kronor, men det underlag, som motsvarade hennes ställning såsom rektor, tillika e. o. lärarinna hade varit endast 2,266 kronor 67 öre, således lägre än det underlag, hon haft såsom lärarinna vid det privata seminariet. Tjänstår för pension ägde Rydell tillgodoräkna sig för hela tjänstetiden jämlikt kungörelsen den 6 december 1918 (nr 1092) om ändring av vissa bestämmelser i förordningen och reglementet den 30 november 1866 (nr 75) an-

gående folkskollärarnas pensionsinrättning (p. 7) samt statens pensionsanstalts reglemente den 31 december 1919 (nr 878) § 22: 1: a.

Ett bifall till seminariestyrelsens framställning skulle med tillämpning av § 48 i anstaltens reglemente leda till beviljande av en pension å 3,412 kronor årligen, med pensionsförhöjning I enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) uppgående till 3,852 kronor, vartill skulle komma dyrtidstillägg.

Pensionsanstalten, som ej kunnat bortse från den omständigheten, att Rydells anställning endast varit extra ordinarie, hade således ej heller kunnat tillerkänna henne annat pensionsbelopp än det, som motsvarade hennes underlag såsom extra ordinarie, 2,266 kronor 67 öre. Hon hade sålunda, med hänsyn till uppnådda 60 levnadsår och mer än 33 tjänstår, förklarats berättigad till hel pension med sistnämnda belopp. Beslutet härom hade fattats den 2 december 1932 och pensionsbrev, gällande från och med den 1 juli 1933, då Rydell avgått från tjänsten, hade utfärdats. Till den beviljade pensionen komme pensionsförhöjning I, varigenom pensionsbeloppet ökades till 2,556 kronor, samt dessutom dyrtidstillägg.

Över anstaltens beslut hade seminariestyrelsen i vederbörlig ordning anfört besvär, vilka dock återkallats.

Ehuru Rydell sålunda erhållit den pension, som reglementsenligt tillkomme henne, syntes måhända vissa billighetsskäl tala för att hon erhöles den pension, som skulle tillkommit henne, därest hon alltjämt kvarstått vid sin ordinarie lärarinnetjänst vid det privata seminariet, d. v. s. en pension å 2,600 kronor, med pensionsförhöjning I uppgående till 2,940 kronor, vartill komme dyrtidstillägg.

Statskontoret har i likhet med statens pensionsanstalt ansett vissa skäl tala för att pensionsförhöjning bereddes Rydell. Då hon emellertid icke varit att anse såsom ordinarie lärarinna vid seminariet, vilket framginge bland annat därav, att statsbidrag jämlikt kungörelsen den 31 december 1919 (nr 890) icke utgått för henne tillkommande ålderstillägg, kunde statskontoret icke tillstyrka, att pensionen för henne beräknades efter det pensionsunderlag, som gällde för ordinarie lärarinna, tillika rektor. Det syntes statskontoret däremot obilligt, att pensionsunderlaget för henne sattes lägre än det, som från och med år 1921 fastställts för henne i egenkap av ordinarie lärarinna vid det enskilda seminariet, eller 2,600 kronor. Statskontoret ansåge sig därför kunna ansluta sig till vad statens pensionsanstalt uttalat i fråga om lämpligheten av en förhöjning av henne tillkommande pension.

Skolöverstyrelsen har i likhet med statens pensionsanstalt och statskontoret funnit starka billighetsskäl tala för att Rydells pension bestämdes till högre belopp än det, som tillerkänts henne genom i vederbörlig ordning utfärdat pensionsbrev.

I fråga om pensionsbeloppets storlek har skolöverstyrelsen anfört i huvudsak följande:

Då nämnda myndigheter föreslagit pensionens förhöjande till ett belopp av 2,600 kronor, syntes hänsyn hava tagits endast till hennes ställning så-

som ämneslärarinna under den tid före seminariets övertagande av landstinget, då hennes tjänst varit reglerad i och för pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Då Rydell avgick med pension, hade hon dock sedan 7 år tillbaka varit rektor vid seminariet. Pensionen hade också tillräckats henne i egenskap av extra ordinarie ämneslärarinna, tillika rektor. Enär endast vissa rent formella omständigheter föranlett, att den av henne innehavda ämneslärartjänsten, vilken enligt gällande seminariestadga bort vara ordinarie, icke kommit att såsom sådan betraktas, ehuru väl avlöningen hela tiden utgått såsom till ordinarie — visserligen med vinst för staten, enär den högre grundlönen jämte ålderstilläggen betalats av landstinget — funne sig överstyrelsen kunna tillstyrka, att pensionen för Rydell, som med nit och skicklighet innehaft lärarbefattning vid samma seminarium oavbrutet under 40 år, höjdes till ett belopp, som motsvarade pensionen för ordinarie lärarinna, tillika rektor, vid sådant seminarium. Pensionsanstalten hade beräknat detta belopp i nu förevarande fall till 3,412 kronor. Överstyrelsen ville så mycket hellre förorda beslut härom, som fulla pensionsavgifter för tjänsten såsom ordinarie lärare, tillika rektor, erlagts icke blott av befattningshavaren utan också av huvudmannen (landstinget) i enlighet med kungörelsen den 25 november 1921 (nr 731, avd. VI) angående pensionsunderlag och pensionsavgifter för lärare vid av landsting inrättade småskoleseminarier. Ett bifall till ansökningen syntes med hänsyn till fallets enastående karaktär icke behöva medföra några särskilda konsekvenser i fråga om pensionsrätt för andra befattningshavare.

Med hänsyn till de i föreliggande fall anförda särskilda omständigheterna anser jag billighetsskäl förefinnas för att viss tilläggspension beredes Rydell. Jag ansluter mig i sådant avseende till det förslag, som framställts av statens pensionsanstalt och biträfts av statskontoret. Detta förslag innebär, att Rydells pensionsförmån skulle bestämmas till vad som tillkommit henne, därest hon kvarstått vid sin ordinarie lärartjänst, eller 2,600 kronor. Den härför erforderliga tilläggspensionen torde böra utgå från statens pensionsanstalt.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — från statens pensionsanstalt uppbära en tilläggspension med sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 2,600 kronor för år, med rätt att å sistnämnda belopp åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.
